

Quod bene vertere DEUS jubeat!
DISPUTATIONEM,
DE
ANGELORUM
INTELLECTIONE,
Consentiente Nobilissimo & Amplissimo
PHILOSOPHORUM ORDINE,
in inclita, quæ Gissæ Cattorum est, Academia;
Pro facultate Collegia Philosophica
aperiendi,
Publicæ Excellentissimorum
DNN. PROFESSORUM
censuræ submittit,

PRÆSES
M. THOMAS THEODORUS
CRUSIUS
Brandenburgensis Marchiculus:

Respondente
JOHANNE KAHLE RO
Wollmariensi Hasso,
Ad Diem XVII. Novembr.
Horis Matutinis.

GISSÆ CATTORUM,
Literis Friderici Kargeri An, 1669.

Coll. diss. A
59, 34

A. 159 (34)

VIRIS
SUMMIS ET MAGNIFICIS
EMINENTISSIMIS SECULI NOSTRI
DOCTORIBUS.

DN. BALTHASARI | DN. PETRO HABER-
MENTERO KORNIO,

S.S. Theolog. Doctori
Famigeratissimo Sere-
niss. ac Potentiss. Has-
siæ Landgravio. A
Confessionibus &
Consiliis sacris atque
concionibus aulæ pri-
mariis.

S.S. Theolog. Doctori
Celebratissimo, ejus-
demq; Professori pri-
mario dudum Meri-
tissimo : Facultatis
suæ Seniori Colendissi-
mo : Ecclesiæ Gif-
sensis Pastor & Su-
perintendenti gravis-
simo, Vigilautissimo.

SICVTI ET
Nobilissimo Amplissimo Excellentissimoq;
DN. PHILIPPO LUDOVICO HANNEKENIO:
S.S.Theol. Doctori Fulgentissimo; ac Oratoriæ
in Illustri Gislena Professori benè
merentissimo.
Dominis Patronis atque Promotoribus suis
optimis maximis,

Disputationem hanc Philosophicam inscribo, in-
scriptam dedico, dedicatam eâ quâ par est ob-
servantim offero

PRAESES,

§. I.

Succedit memorie, me, cum primas Wittebergae de Angelis explicare in Præsidis Partes, §. 6. Angelicarum operationum mentionem injecisse; Quoniam vero, tum ob exuberantiam chartarum declinandum, legibus Amplissimæ Facultatis

Philosophicæ cautam, tum ob privata quædam mea que concernentia, inceptam telam ad umbilicum deducere non potui, eam, ob non omnino spernandam materiæ dignitatem, sub incudem h̄ic loci vocare, nullus omnino dubitavi.

§. 2. Satis satisque Angelorum existentiâ in priori Disputatione demonstratâ, cave opinoris nobilissimos hosce Spiritus instar gliris torpere aut otio vacunæ desidiaque litare, negativam enim sententiā tum ex S. Scriptura, (quæ verè Mare est, atque non adeò facile enavigatur, not. post B. Gerhard. in Meth. stud. Theol. pag. 146. B. Finck. in præfat. cent. 4. canon.) tum ex luminis naturalis evidentiā tibi quisquis es B. L. nullo negotio demonstrarem, nisi in præsens tanquam ἀναμφίδοξον & utrinque cognitum exploratumque supponeretur.

§. 3. Quatuor alias, quas pro activitate Spirituali intelligentiæ edunt operationes, Nostrates Philosophicum Scholasticis numerare suescunt, primam intellectionem, alteram volitionem, tertiam locutionem, ultimam corporum assumptionem dicunt, suntque in eo soli

liciti, ut dictas dispescant operationes, in internas s. immanentes (uti priores duæ sunt) & externas s. transiuntes, (in quarum censu posteriores comprehenduntur) & quanquam adhuc alias dari non facile negaverim, recentitas tamen præcipuas & potiores esse neminem ambigere persualum habeo.

§.4. Immanentium itaque operationum prima intellectio est, cuius naturam & indelem ut penitus investigarent Autores nec labori nec temporis parcendū esse existimatunt: Ne verò singula quæ observationem mercantur *αὐτοῖς* concessile videar, in certas classes, uti pareat, illa digeram, rationem formalem, principium, modum & objectum hac vice paucis speculaturus.

§.5. Rationem nunc formalem quod spectat, dicimus, quod intellectio sit operatio Angeli, qua suo intellectu ille modo spirituali cognoscit omne intelligibile sub ratione veri: ex quo patet, quod intellectio Angelica vera actio sit essentiæ superaddita, quemadmodum ex mutabilitate, & perfectibilitate (ut loquuntur Scholastici) ejus colligere est, Non verò putandum est, quasi illa actio sit ipsa Angeli essentia, mutabiles enim sunt intellectiones Angelicæ & augmentabiles, ubi tamen substantia Angelorum in se est manetque immutabilis, ut rectè *ex Thom. in I. p. q. 54. art. I. Suarez. Disp. 35. Met. Sect. 4. n. 10. p. m. 295. Scoto in 4. D. I. q. 1. & Francisco Lycheto Scoti Expositore I. d. 8. q. 1. part. 2. fol. 109. q. 1. Φιλοσοφώτατος Scheibl. l. 2. Metap. c. 4. Tit. XI. p. 415. B. Scharff. in Pneumat. p. 169. & Cl. Ebel. in Aph. metaph. p. 152. advertunt.* Scribo notanter, essentiæ superaddita; ut videlicet ad Principium intellectonis Angelicæ via quadantenus mihi steratur: illud Principium intellectoris Angelicæ veluti actus primus duplex, alterum radicale; quod ipsam essentiam.

sentiam Angelicam veluti radicem intellectus *Dn. Ebelius Philosophus acutissimus & celebratissimus in Aphor.*
Metaph. p. 151. appellat, alterum formale, quod ipse intellectus vel potentia intelligendi. Eam equidem Entis infiniti naturam atque conditionem esse aliunde novimus, ut, quicquid agit, ob summam perfectionem immediate per ipsammet essentiam suam, non per aliud quicquam essentiæ superadditum & ab eadem realiter distinctum, agat: neque enim cognoscit gr. e. Deus vel se ipsum; vel res extra se creatas per aliud quipiam, quod ad essentiam ejus non pertineat, seu ut verbo me expediām, per accidens aliquid; siquidem id omnimodæ simplicitati repugnat, quod adversus *Conradum Vorstium* rectissimè notat *B. Scharff. l. 2. Pnev. cap. 4. q. 4.* citatus in hanc rem ab *Excellentissimo Philosopho D. Mich. Walther.* in *Disp. de Potent.* quibus anima gaudet in statu separat. § 5.
 Dicitus enim *Vorstius* in *Tr. de Deo* p. 209. 210. 247. dicere erubescit minimè in Deo videri aliquid diversitatis in esse, ut aliud ipsa substantia Dei vivens, aliud vita s. vis illa per quam vivit, esse in Deo aliud atque aliud per naturæ necessitatem ab aeterno; neque esse simpliciter & omni modo vera Axiomata, in Deum non cadere ullam diversitatem aut compositionem: imò eò procedit audacia, ut obs. *Kloz.* in *Pneum. p. 389.* Nullum in Deo accidens esse, sed quicquid in Deo est Deum ipsum esse, l. c. non simpliciter verum agnoscatur; quibus hic adjungo Petrum Abelardum, (cujus *Opera An. 1627. Parisiis edidit Andreas Quercetanus, & magnum cum elogio Benjamina Brichanteno Episcopo & Duci Laudensi, Pari Francie, Anisii Comiti S. Genovese atque Barbelli Abatti dedicavit) novum ut Bernh. appellat de veteri Magistro Theologum, eandem simplicitatem non leviter impugnantem: si modò non laboret *Bernhardi Epist. 190.* &*

Prateoli in Elencho Hæres. fides Dubium enim non est,
multis à multis hunc errorem impactum esse, qui tamen
illum nunquam agnoverunt. A Clemente Alexandrino di-
cetus error tribuitur Aristoteli, sed notante Klozio in
Pneum. p. 388. immerito. Cardinalis Contarenus lib. 5. Com-
pend. prime Philosophiae sub finem istum eundem errorem
Averroii impropere nullus omnino dubitat, quem ta-
men Thomas l. i. contra Gent. c. 27. falsitatis arguit; idemq;
Thomas hunc errorum Zabit tribuisse & improbase
Averroem, d. l. autor est; Sed à diverticulo in semitam:
creaturatum longè alia ratio est; Earundem enim nulla
immediatum actionum suarum Principium est; sed per
potentias naturales, quæ qualitates atque ob id acciden-
tia verè & propriè dicta essentiasque superaddita sunt,
singulæ ad suas operationes determinantur: Ratio rei
difficultate non destituitur; quod Francisc. Suarez. jesuita
ipse, quamvis Thome (in I. part. q. 54. art. 3. & q. 77. art. 1.) ac
Thomistarum Cajetani, Capreoli (in I. dist. 3 q. 4. Scoti (in Lo-
gic. c. de propr. q. 2.) Aegidii (Quodl. 3. q. 10.) Hervai (quod
lib. I. q. 9.) contra scotistas hac in causa Patronus non diffi-
tetur, quin demonstrari non posse persuasus est, cum non
excedat perfectionem substantiæ creatæ, esse proximum
principium accidentalis actionis, ob id, quod modus ille
operandi non videatur exigere infinitam perfectionem,
*in genere Entis aut substantiæ: Nihilominus ex induc-
tione probabiliter satis colligi, substantiam creatam ex li-
mitatione sua habere, ut per se non possit esse Principium*
proximum accidentalis actionis, ob improportionem &
*distantiam, quæ sit inter tale Principium & talem actio-
nem, ne possint conjungi, nisi per aliquod proportiona-
tum medium, quale sit facultas s. potentia accidentalis.*
*vid. dictus jesuita (quem tanquam communem in studio me-
taphysico*

iophysico Præceptorem, etiam ex Nostratibus plerique ple-
 runque sequuntur; prout cit. ap. Dn. D. lac. Mart. Disp. 4. de
 causa Peccati §. 2. p. 158.) in Disp. 18. Metaph. sect. 3. n. 13. p. m.
 390. Quæcunque verò ratio fuerit, in eandem altius &
 prolixius inquirere nostrum jam non fert institutum:
 Præter hypothesin enim & axioma: quicquid agit, agit
 per potentiam sibi superadditam utrinque receptum, re-
 spexisse nobis sat sit, ad naturales & ordinarias creatura-
 rum operationes quæ quod contra scotistas diximus mo-
 dò, comprobabunt ipse. *Enim verò Ignis non immediatè*
per essentiam suam, sed per caliditatem calefacit, neque aqua
per suammet Entitatem sed frigiditatem frigefacit, ita Canis
per potentiam latrandi latrat, Equus per potentiam hinnien-
dibinnit, Leo per potentiam rugiendi rugit, sic homo per po-
tentiam volendi vult, hoc est, quod dicitur. Nulla creatura
immediatum suarum actionum est Principium, verba sunt
Beatiss. Sperlingii synops. Anthrop. l. 1. c. 2. q. 1 p. m. 25. Quod
 ipsum non minus per Philosophorum hypothesin ut cer-
 tum & alibi data occasione forsitan prolixius deducen-
 dum hoc loco præsupponendum erat. Conferantur in-
 terim contra Durand. in 2. Distinct. 3. q. 5. complures Scho-
 lastici, unum nobiscum hac in parte cornu inflantes & à
 nobis stantes: nominatim Thom. 1. p. q. 54. art. 3. & commen-
 tatores in 1. Dist. 3. Speciatim Albertus art. ult. Bonavent.
 q. 3. Alexand. Alensis 2. p. q. 65. Membr. 1. Altisiodor. l. 3.
 summ. tr. 10. q. 6. Anselm. lib. de casu Diaboli & lib. de con-
 cord. præsc. & prædest. c. ult. alleg. Fr. Suarez Disp. 35. Metaph.
 sect. 4. n. 16. p. 296. tradita quoque eadem est à B. Scheibl. l. 2.
 Met. c. 4. punct. 3. p. 416. præcunte Zabarella de facult. Anim.
 6. 2. Conimbr. l. 2. de anima c. 3. q. 4. a. 2.

§. 6. Explicato igitur huc usque intellectio*nis* An-
 gelicæ Principio, quid de illius modo habendum nunc
 expedi-

b. 1. 1. 1. 1. 1. 1.

expedire juvat, ubi in limine exponenda venit quæstio,
an Angelus ad cognoscenda, cognoscibilia speciebus in-
digeat intelligibilius? Neverò Sūgætūv impingamus, ob
Homonymias impositionem non accipimus hic voca-
bulum speciei in sensu philologico, in quo accepta notat
(1.) formam s. pulchritudinem, quæ secundum Tullium
4. *Tuscul.* est apta membrorum figura, cum quadam coloris
suavitate, aut secundum Scaligerum Patrem constata ex mo-
do quantitatis temperatura qualitatum & partium situ &
convenientia: ita capitur in versiculo quem *Athenæus Eu-*
riplidi attribuit l. 3. c. 7. ἀρώτον εἶδος αἴγιον Τυραννίδ. i. e. Spe-
cies prima digna imperio, hinc & res dicitur speciosa i. e.
formosa, unde vulgata Bibliorum versio de Christo, spe-
ciosus ait, forma præ Filiis hominum, in Grammaticis
infert (2) accidentem affectionem vocis communis, qua
disquiritur sitne vox primitiva an derivativa, 2. neque
in sensu logico, ubi secundum prædicandi modum dicit,
nihilque aliud importat quam prædicabilitatem de plu-
ribus individualibus immediatam: Neque 3. hanc vocem ac-
cipimus in sensu juridico, in quo specialiorem & minus
universallem conditionem atque statum designat; sumi-
turque apud nonnullos protali probabilitate, quæ veri-
tati opponitur; unde phrasis: in speciem & vulgata paræ-
mia ex *Theognide* desumpta: sæpè animis species imponunt,
ita capitur à *Livio* l. 1. notante Cl. Ebelio in *Herm. logic. Di-*
terichiano p. 12. in illo axiome: vera potius quam dicta
speciosa dicenda sunt. Sed in sensu intentionalis pro qualita-
te intentionalis per emanationem producta: in hoc signi-
ficatu sequentes non solum Scholasticos quam plurimi-
mos, utpote Thomam, Aegidium, Suarez. citatos à Dn. D.
Scheibl. l. 2. metap. c. 4. punct. 4. p. 417. sed et ipsum Beati J.
Dn. Scheibler. d. l. Dn. Ebel, in *Aphor. Metaph.* pag. 152. §. 30.
quicquid

quicquid etiam præter omnem rationem Polan. l. 5. Syn.
tag. c. XI. p. 890 seqq. ogganniat; Affirmativam defenden-
dam suscipimus: argumentamur enim. Si Angelus non
uteretur i specie ad intelligendum; tum ne quicquam di-
stans ab eo intelligere posset. At consequens est ^{αποποιηση} E.
& antecedens. Connexio majoris patet, quia ut fiat in-
tellectio objecti cognoscibilis, requiritur ut objectum co-
gnoscibile uniatur cum potentia cognoscente, inter a-
gens enim & patiens adeoque inter considerans & con-
sideratum aliqualis intercedere debet vicinitas, ut au-
tem cognoscibilia alias remotissimè dissita considerare
possit Angelus, præsentia eadem sibi facit formando i-
deam s. conceptum qui vices eorundem sustineat, dum
eadem repræsentat; Sic intellectus noster ignem consi-
derare nequit, nisi cum ipso uniatur quodammodo, cùm
autem modo reali ad cognoscendum sufficienti, uniri
cum igne nequeat, idealiter intellectus cum igne se con-
jungit, dum ideam seu speciem intelligibilem format,
quæ ignem ipsi repræsentat: Non verò qualiscunque ad
cognitionem cum intellectu objecti sufficit unio: Enti-
tativa nihil quicquam ad cognoscendum efficit; Etenim
anima rationalis cum intellectu satis arctè est unita, cùm
hic illius adjunctum proprium sit, & tñ. intellectus ani-
mam (quod ego puto) absque idea cognoscere nequit, id
quod pluribus deduxit Marsilius 2. q. 7. art. 1. Alensis 2. p.
q. 24. Henric. quod l. 5. q. 14. 15. objectiva igitur requiritur
unio, quia cognoscibile per cognitionem evadit intellectus
cognoscentis objectum, adeoque quatenus ob-
jectum est, cum ipso uniatur oportet; Non potest autem
cognoscibile objectivè uniri cum intellectu nisi per spe-
ciem, nam illud quod est intellectus cognoscentis ob-
jectum, unus debet esse conceptus, quia intellectus noster

ceu finitus uno plura considerare nequit, jatn verò non
 datur nñus & solitariè aliquis existens conceptus obje-
 ctivus, unde id ea requiritur quæ unum aliquem conce-
 ptum intellectui tanquam ejusdem objectum præcise
 offerat, Applico dicta ad præsens de Angelica intelle-
 ctione negotium: Angeli objectivè nullo cum conce-
 ptu objectivo sese unire possunt, licet enim ex.gr. cum
 materia hujus mensæ realiter uniri possit Angelus non
 tñ. cum illa mensa uniri potest objectivè Angelus, ita sc
 ut hæc ipsa mensa esse possit objectum intellectus Ange-
 lici, cùm enim realiter tantum uniri potuerit cum men-
 sa, non potuit ita tamen cum ipsa conjungi, ut non si-
 mul unitus fuerit cum forma mensæ, utpote quæ inti-
 mè est in materia; Perspicuum hinc est, quod materia
 illa non possit esse objectum intellectus Angelici, quia
 cum eodem intellectu non sola sed conjuncta cum for-
 ma potuit uniri. Nunc autem ut supra dictum intellectus
 creati objectum non potest esse nisi res una præcis-
 sè nisi unicus conceptus. Nulla enim potentia traduci-
 tur in plures actus uno tempore, sed temper in unum.
 Tacco emergentia hinc plurima absurdâ. Non enim
 Angelus si non cognoscit per species, creationem aut
 diem extremum, item omnes actiones hominum, ante
 momentum saltem factas cognoscere potest, quia cum
 iis ceu jam præter lapsis & non amplius existentibus re-
 stè uniri amplius non potest; quæ φορτικὰ ἀκύσματα re-
 censere est refutare, Nemo itaq; non videt unionem
 entitativam ne quicquam hic efficere, Assumptum au-
 tem probatur, quia Angelo non debet minor perfectio
 in intelligendo tribui quam animæ rationali, quæ illud
 etiam intelligere potest quod absens est, teste rerum
 Magistrâ experientia; Quænam verò & quales illæ sint
 spe-

Species per quas Angelus cognoscit, an sint aequisitæ vel
denudò introductæ, an verò connaturales, quoniam in-
tricatissima inter Scholasticos Controversia est, non adeò
liquet, inquit hic malum, quam cum Gregor. de Valent.
Tom. I. Disp. 4. q. 5. punct. 2. Franc. Carol. de Racon part. 5.
metaph. Tract. 2. art. 1. alleg. à Magnifico Theologo & Gama-
liete quondam meo devotè colendo Dn. D. Seldio in Diatribe,
de Angelis Sect. 1. Theorem. 4. §. 12. petulanter hic quip-
piam certi definire.

§. 7. Antequam hic abeam: utrum cognitio An-
gelorum sit discursiva, nec ne? paucis disquirere libet, in
Scholasticorum lectione vel mediocriter versato obscu-
rum esse non potest, duplum ab illis constitui discur-
sum alterum discretum, alterum continuum; Hunc di-
cunt quo unum ex alio cognoscitur: illum ex adverso
quo unum post aliud cognoscitur, quâ distinctione præ-
missâ cum Beatiss. Dn. D. Scheibl. l. 2. Metaph. c. 4. p. 440.
§. 144. Dn. D. Scharff. l. 3. pnev. c. 4. Summo & Magnifico
Doctore nostro SELDIO in Diatribe de Angelis Sect. 2. q. 3. §. 12
dicimus 1. omnino Angelos discurrere discursu discreto:
Hinc assertioni sua ut constet veritas esto Syllogismus:
Quicunque unum post aliud cognoscit, ille gaudet di-
scursu discreto, Ratum: Atqui Angeli unum post aliud
cognoscunt Ergo. Minoris evidentia ex futuris purè
contingentibus, quæ Angeli planè non cognoscunt pa-
tula evadit, Cùm enim dicta futura purè contingentia
præsentia & actualia fiunt, eadem ab illis cognoscuntur,
& sic cognitio eorundem est discreta discursiva. Ad hæc
non omnia præsentia simul & uno actu ab Angelis co-
gnoscuntur: Enim verò si Angelus Deum cognoscit,
non potest eodem actu equum aut hominem cognoscere.
re. quippe qui Angelus per species objecta idealiter re-

præ-

præsentantes cognoscit. Nunc autē si Angelus Deum cognoscit ideam & speciem ipsum Deum quadam tuis intellexi sistentem formare necessum habet, hæc autem idea quæ de Deo ab Angelo est formata, quia solum Deum sicut sit, ad eoq; novam debet producere ideam, si hominem aut equum aut aliud quid præter Deum cognoscere satagit, & sic unum post aliud intelligit, quod est discretè discurrere. II. Angelorum intellectionem esse discursivam attendēdo discursum continuum: argumentamur enim: Quicunq; unum ex alio colligit & cognoscit, ille cognoscit intellectione & discursu continuo, Εὐδηλον At. Angeli unum ex alio colligunt & cognoscunt: E Assumptum extra omnem dubitandi aleam cogitationes hominis intimiores ponunt, quas omnino Angeli citra revelationem ignorant; interim tamen in eundem cognitionem ex gestibus & signis ab homine editis pervenire non hodie vel nudius tertius suescunt. Sic Angelus hunc vel istum hominem pium vel impium esse nescit, è gestibus verò ab homine pio vel impi manifestatis pietatem vel impietatem hujus hominis colligit probabiliter; Accedit quod ipsum Ens infinitum per se metiplos citra revelationem Angeli colligere satis apertere queant: nam omnino ex propria ipsorum existentia existentiam Entis independentis cognoscere possunt; illis enim haut obscurum est principium illud Philosophicum. Nihil est à se ipso, si itaq; Angeli sciunt; quod nihil à se ipso sit, ideoq; etiam exinde colligere possunt, quod ipsi met à se ipsis non sint, sed ab alio nempe à Deo, adeoq; eosdē intellectione uti discursiva manifestum est.

§. s. Quid ad hæc Scholastici, pro more negativam fovent, & post Thomam part. i. summæ q. 58. distinct. 3. refutatum à Dn. D. Scheibler. l. 2. met. c. 4. p. 439. §. 193.

Gregor.

Gr̄gor. de valenſ. Tom. I. Disp. 4. q. 9. punc̄t. 2. Carol. Franciſc.
 Abra de Raconis part. 5. Traict. 2. art. 4. ἀποτόμως asserta no-
 stra negant, Conatur præprimis Greg. de Valent. l. c. suam
 opinionem ratione ab Angelici intellectus perfectione
 deducta confirmare. Quòd inquit, nos alia notitia cognoscamus subiectum, alia quid subiecto conveniat aut non con-
 veniat, nempe componendo ac dividendo, & similiter alia
 notitia cognoscamus Subiectum alia conclusiones ex Princi-
 piis nempe discurrendo, accedit nobis ob intellectus nostri im-
 perfectionem: At Angeli longè perfectiori lumine prediti
 sunt, cùm sicut Dionysius c. 4. de Divin. Nom. dicit, sint spe-
 culum quoddam purissimum & clarissimum, sed enim
 verò mi Gregori, quid quæso est fallaciam causæ com-
 mittere si hoc non est; vide enim quomodo concludas:
 In Angelo est lumen intellectuale perfectius quam in
 homine E. non intelligit, componendo, dividendo, discurrendo.
 Concesso enim, quod lumen illud sit perfectius quoad species in-
 telligibiles connaturales (nāl' ἀνθρώπον enim jam dispuo) per-
 fectius tamen non est quo ad species acquisitas, quas ingene-
 rant res contingentes seu præsentes seu futuræ, id quod ex pro-
 pria Gregor. Confessione satis superq; elicere possumus, dum l.
 c. punc̄t. 4. sui oblitus afferit, cogitationes posse cognosci ab An-
 gelis, sed per conjecturam, usq; adeò de Gr̄gor. verum est illud
 vatis. Cædimus inq; vicem præbemus crura sagittis: Nec est cur
 Dionysii larvati autoritate dissentientes terrere velit, utpote à
 quanihile monumenti expectari potest; scripta enim illa sub Di-
 onysii nomine venditata spurioru incurrere notam jam pridem
 demonstrarunt post Vallam. Erasmus in Aet. 17. Luther, in c. 3.
 Gen. p. 53. Flacium, B. Chemn. in orat. de Leet. Patr. LL. Theol. præ-
 missa, p. 1. b. Centur. Magdeb. Cent. 4. c. 6. & 10. p. m. 1129. & cent. 2.
 c. 10. Dn. D. Gerhard. in Patrol. p. m. 19. Dn. D. Seldius in Discuss.
 fundam. General. contra Masen. & Marcell. membr. 3. §. 26. idem
 in præfat. Anti Marcell. p. 13. & in Exercit. Anti Marcell. p. 215. §.
 17. Scalig. l. 6. de emendat. Temp. Casaub. adversus Baron. Exerci
 16. Wittaker Calvinista Cantabrigiensis Anglus in Tr. descript. contr.

I.q. 6.p. 655. Sculetus in medull. Patr. I. II. c. 8. & 9. Andr. River. in Critic. Sacr. I. I. c. 6. p. m. 155. ut verò habeant in quo so exerceat Adversarii Committimns Cardinales Boron. ad ann. 109. n. 51. & Bellarm. l. 2. de Monach. c. 5. Delrionem in vindic. Areopag. Jacobum Gualterium in prima veritate primi seculi; Scripta Dionysia-
ca pro veris agnoscentes cum Sixto Scenens. l. 6. annot. 229. Cardinal. Cajetan. in Act. 17. apud Morson. p. 2. p. 279. Francisco Riber a Je-
suita Hispano in c. 1 Epistola ad Ebraeos, qui eadem scripta Diony-
siana eum γνῶσιν amplecti noluerunt.

§. 9. Carol. Fr. Abra de Raconis ut argutulus appareat, aliis rationibus induitus negativam nobis obtrudere sollicitus est; Angelus l.c. inquit potest quidem cognoscere unum post alterum, aut quia cognoscit illa per diversas species, aut quia non existunt eodem tempore, sed unius cognitio non inservit illi ad alterius cognitionem, quia cognoscit utrumq; per speciem peculiarem, sicq; propriè non utitur discursu. Verum est argutia vix luce digna: libi ipsi enim contradicit, propria vineta insigniter cædit, & sibimet ædi-
cularis fabricat, quas magno impetu postea demoliatur, ut in simili materia non dissimilibus gaudeam verbis magni Dorschæ nostri m. Anti Corn. p. 71. §. 1. Etenim hic se ipsi cōtemnēt. l.c. p. 3. docet: Angelos probabiliter & per conjecturas posse cognoscere effectus libe-
re & contingenter futuros, ut est seditio in civitate, quam ex signis fu-
turæ civium divisionis colligere potuerunt: Colligimus terminos.
Quicunq; cognoscit effectus futuros per conjecturas & ex si-
gnis, ille non unum post alterum, sed potius unum ex altero in-
telligit. & consequenter non sine discursu cognoscit: Atqui An-
geli ita cognoscunt. E. Majorem mente captus in dubium vo-
eat, distincta enim sunt unum post aliud, & unum per aliud co-
gnoscere, illud ordinem, hoc illationem involvit, minor est
Caroli propriis ejus verbis l.c. expressis. Stat E conclusio ὡς ερε-
δεῖται.

§. 10. Modum intellectioonis Angelicæ sequitur objectum, circa quod eadem versatur; quod omne Enstam materiale quām immateriale esse de plano pronunciamus: Materialia Angelos cognoscere supervacuum probare duco: Nemo enim Angelorum præstantiæ adeo infestus erit, ut etiam cognitionem seu in-
tellectionem hominis aquæ & r. liquorum Entium materialium
iPsis

spis ahjudicet; immateriale verò sub pensiculationem Angelorum cadere posse inductio omnium materia expertum Entium abunde attestatur: Deum enim quod concernit, ille sanè naturali ab iisdem cognoscitur; quod ex proportione ad humānū intellectum manifestum evadit: Si enim homo potest aliquo modo naturali lumine pervenire ad notitiam Dei, cur non magis Angeli? Recte B. Jacob. Martin. l. 2. Exercit: Met. Exer. 3. theor.
 4. Deum intelligit Angelus in se, ut quadam exigua divinæ celsitatis effigie & imagine, in re verò alia ut in speculo divinam essentiam contuetur & contemplatur. Nam deprehenso & cognito effectu aliquo modo cognoscitur & causa necessariò. Omne enim effectum suam causam arguit: Si itaq; intelligentia se perfectè cognoscit per se metipsam, seu per speciem sui nec non res alias per ingenitas species, poterit & suum & reliquarum rerum primum Autorem cognoscere: videas omnino in hanc rem Marsilius Ficinum in Plat: Conviv. orat. 5. c. 4. semetipsos verò & animā rationalē Angelos posse cognoscere, rursus ex proportione ad animam rationalem nemo non videt. Nam si anima rationalis Angelum & semet ipsam potest intelligere, cur idem denegabimus Angelo? intellectio enim quæ eidem competit est actio quædam immaterialis, cui repugnat minimè reflecti supra semetipsam aut sui ipsius subjectum, neq; ad objectum aliquod immateriale; id quod non solum ex actionibus immaterialibus ipsius hominis, verum etiam ex his, quæ B. Scharff. in Pnev. l. 3. q. 1. p. m. 190. disputat: perspicuum est. De futuris si res adeò explorata esset, quemadmodum de modis & accidentibus, verbo me expedirem; quoniam verò de illis Eruditos inter valde discepuntur; an videlicet futura intuitum Angelorum effugiant nec ne, quasdam hic distinctiones presenti negotio accommodandas præmittere visum fuit: initio distinguimus inter futura necessaria & contingentia. Deinde inter cognitionem certam & infallibilem, cui nulla planè falsi suspicio subest, & inter conjecturalem & probabilem quæ cum formidine oppositi connexa est, uti Comimbricens. in Commentar. super. I. Analyt. c. 26. loqui amant; Seu quod idem est quæ nititur verisimili aliqua conjectura: Hicce uti par erat, positis, statuimus necessario futura, quæ à causis naturalibus necessariò effectum inferentibus dependent:

pendent, ab Angelis cognitione certissima posse cognosci, si modò concursus divinus statum rerum naturalium in integro suo esse relinquat; Hic enim cum liber sit, pro arbitrio divino suspendi potest, ut ea, quæ maximè naturalia sunt non eveniant, veluti igni naturalissimum est comburere viscosum corpus, illudq, in cineres redigere, hinc ergò naturalis scientia concludit, si quid in ignem conjiciatur, id combustum iri. Nihilominus Ens infinitum suspendendo cooperationem seu influxum suum, facit ut injecta non comburantur, exemplo trium virorum apud Danielem: Contingentia verò pure casualia & fortuita quod cōcernit, illa vel planè indifferenter sese habent ad fieri & non fieri vel ita se habent, ut potissimum & sæpius evenire soleant; hæc conjecturaliter, & cum certitudine morali, ut loquuntur, ab Angelis prævideri, illa verò neque scientificè, ueq; probabiliter abjisdem sciri possunt. Mihi hoc in negotio non licet esse prolixiori: Confer quæ in hanc rem ex laetant. l. 2. de Origin. Err. c. 14. August. l. 9. de C. D. c. 3. & lib. de Divin. Demonum. c. 3. cit: Gratianus c. secundum 26. q. 4. Iſid: pelſiſot. l. 1. Ep. 195. & Damasc. l. 2. orthod Fid. c. 4. disputat. B. Gerhard. in Diff. Ifagog. D. 14. §. 15. p. 395. Pel. arg. in Damasc. l. 2. c. 3. p. m. 31. f. 2. & afficia ex noſtratibus Brochmann. Tom. I. System. p. m. 96. edit. in fol. B. Gundis. in Notis ad D. Hutteri Compend. p. 485. § 3. citantem in hanc rem Dn. D. Balduini. in Cas. Conf. l. 3. c. 2. cas. 2. p. m. 581. Dn. D. Christ. Matth. in System. Theol. min. p. m. 78. Magnificum Dn. D. Seldium in Dia-tribe Ph. de Angelis. Sect. 1. q. 1. B. Dn. Scheibl. l. 2. Metap. c. 4. punct. 6 p. m. 426. n. 153 cit. Thom. I. p. q. 57. a. 3. Dn. D. Iohannem Seharff. l. 3. Pneom. c. 5. q. 2. p. 184. 185. Polan. in Syntagm. p. 901. Edit Hanov. A. 1624. Tantum de intellectione.

COROLLARIA.

Definitio neque synonymicè neque paronymicè de definito prædicatur.
Oratoriæ Genus malè constituiur ars.
Virtutes intellectuales an ad Ethicam pertineant, disquiritur.
Anima an immediatum suarum operationum principium sit nec ne? con-
fliktus dabit.

Mariam à tertio ætatis anno per undecennium in sancto sanctorum non ef-
ſe educatam contra Baronium afficeramus.

F I N I S,

Coll. dim. A 159, 34